

T29

Thyestes 885-1112
Il trionfo di Atreo

Personaggi in scena

ATREVS

THYESTES

- 885 ATREVS Aequalis astris gradior et cunctos super
 altum superbo vertice attingens polum.
 Nunc decora regni teneo, nunc solium patris.
 Dimitto superos: summa votorum attigi.
 Bene est, abunde est, iam sat est etiam mihi.
- 890 Sed cur satis sit? Pergam et implebo patrem
 funere suorum. Ne quid obstaret pudor,
 dies recessit: perge dum caelum vacat.
 Utinam quidem tenere fugientes deos
 possem, et coactos trahere, ut ultricem dapem
- 895 omnes viderent – quod sat est, videat pater.
 Etiam die nolente discutiam tibi
 tenebras, miseriae sub quibus latitant tuae.
 Nimis diu conviva securo iaces
 hilarique vultu; iam satis mensis datum est
- 900 satisque Baccho: sobrio tanta ad mala
 opus est Thyeste. – Turba famularis, fores
 templi relaxa, festa patefiat domus.
 Libet videre, capita natorum intuens,
 quos det colores, verba quae primus dolor
- 905 effundat aut ut spiritu expulso stupens
 corpus rigescat. Fructus hic operis mei est.
 Miserum videre nolo, sed dum fit miser.
 Aperta multa tecta conlucent face.
 Resupinus ipse purpurae atque auro incubat,
- 910 vino gravatum fulciens laeva caput.
 Eructat. O me caelitem excelsissimum,
 regumque regem! Vota transcendere mea.
 Satur est; capaci ducit argento merum –
 ne parce potu: restat etiam nunc cruor
- 915 tot hostiarum; veteris hunc Bacchi color
 abscondet – hoc, hoc mensa cludatur scypho.
 Mixtum suorum sanguinem genitor bibat:
 meum bibisset. Ecce, iam cantus ciet
 festasque voces, nec satis menti imperat.
- 920 THYESTES Pectora longis hebetata malis,
 iam sollicitas ponite curas.
 Fugiat maeror fugiatque pavor,
 fugiat trepidi comes exilii
 tristis egestas
- 925 rebusque gravis pudor afflictis:
 magis unde cadas quam quo refert.

- Magnum, ex alto culmine lapsum
 stabilem in plano figere gressum;
 magnum, ingenti strage malorum
 930 pressum fracti pondera regni
 non inflexa cervice pati,
 nec degenerem victumque malis
 rectum impositas ferre ruinas.
 Sed iam saevi nubila fati
 935 pelle ac miseri temporis omnes
 dimitte notas;
 redeant vultus ad laeta boni,
 veterem ex animo mitte Thyesten.
 Proprium hoc miseros sequitur vitium,
 numquam rebus credere laetis:
 940 redeat felix fortuna licet,
 tamen afflictos gaudere piget.
 Quid me revocas festumque vetas
 celebrare diem, quid flere iubes,
 nulla surgens dolor ex causa?
 945 Quis me prohibet flore decenti
 vincire comam, prohibet, prohibet?
 Vernae capiti fluxere rosae,
 pingui madidus crinis amomo
 inter subitos stetit horrores,
 950 imber vultu nolente cadit,
 venit in medias voces gemitus.
 Maeror lacrimas amat assuetas,
 flendi miseris dira cupido est.
 Libet infaustos mittere questus,
 955 libet et Tyrio saturas ostro
 rumpere vestes, ululare libet.
 Mittit luctus signa futuri
 mens ante sui praesaga mali:
 instat nautis fera tempestas,
 960 cum sine vento tranquilla tument.
 Quos tibi luctus quosue tumultus
 fingis, demens?
 Credula praesta pectora fratri:
 iam, quidquid id est, vel sine causa
 vel sero times.
 965 Nolo infelix, sed vagus intra
 terror oberrat, subitos fundunt
 oculi fletus, nec causa subest.
 Dolor an metus est? An habet lacrimas
 magna voluptas?
 970 **AT.** Festum diem, germane, consensu pari
 celebremus: hic est, sceptrum qui firmet mea

- solidamque pacis alliget certae fidem.
TH. Satias dapis me nec minus Bacchi tenet.
 Augere cumulus hic voluptatem potest,
975 si cum meis gaudere felici datur.
AT. Hic esse natos crede in amplexu patris.
 Hic sunt eruntque; nulla pars prolis tuae
 tibi subtrahetur. Ora quae exoptas dabo
 totumque turba iam sua implebo patrem.
980 Satiaberis, ne metue. Nunc mixti meis
 iucunda mensae sacra iuvenilis colunt;
 sed accientur. Poculum infuso cape
 gentile Baccho. **TH.** Capiro fraternae dapis
 donum. Paternis vina libentur deis,
985 tunc hauriantur – sed quid hoc? Nolunt manus
 parere, crescit pondus et dextram gravat;
 admotus ipsis Bacchus a labris fugit
 circaque rictus ore decepto fluit,
 et ipsa trepido mensa subsiluit solo.
990 Vix lucet ignis; ipse quin aether gravis
 inter diem noctemque desertus stupet.
 Quid hoc? Magis magisque concussi labant
 convexa caeli; spissior densis coit
 caligo tenebris noxque se in noctem abdidit:
995 fugit omne sidus. Quidquid est, fratri precor
 natisque parcat, omnis in vile hoc caput
 abeat procella. Redde iam gnatos mihi!
AT. Reddam, et tibi illos nullus eripiet dies.
TH. Quis hic tumultus viscera exagitat mea?
1000 Quid tremuit intus? Sentio impatiens onus
 meumque gemitu non meo pectus gemit.
 Adeste, nati, genitor infelix vocat,
 adeste. Visis fugiet hic vobis dolor. –
 Unde obloquuntur? **AT.** Expedi amplexus, pater;
1005 venere. Natos ecquid agnoscis tuos?
TH. Agnosco fratrem. Sustines tantum nefas
 gestare, Tellus? Non ad infernam Styga
 te nosque mergis rupta et ingenti via
 ad chaos inane regna cum rege abripis?
1010 Non tota ab imo tecta convellens solo
 vertis Mycenae? Stare circa Tantalum
 uterque iam debuimus: hinc compagibus
 et hinc revulsis, si quid infra Tartara est
 avosque nostros, hoc tuam immani sinu
1015 demitte vallem, nosque defossos tege
 Acheronte toto. Noxiae supra caput
 animae vagentur nostrum et ardenti freto
 Phlegethon harenas igneus totas agens

- exilia supra nostra violentus fluat –
- 1020** immota tellus, pondus ignavum iaces?
Fugere superi. **AT.** Iam accipe hos potius libens
diu expetitos: nulla per fratrem est mora;
fruere, osculare, divide amplexus tribus.
TH. Hoc foedus? Haec est gratia, haec fratris fides?
- 1025** Sic odia ponis? Non peto, incolumis pater
natos ut habeam; scelere quod salvo dari
odioque possit, frater hoc fratrem rogo:
sepelire liceat. Redde quod cernas statim
uri; nihil te genitor habiturus rogo,
- 1030** sed perditurus. **AT.** Quidquid e natis tuis
superest habes, quodcumque non superest habes.
TH. Utrumne saevis pabulum alitibus iacent,
an belvis vorantur, an pascunt feras?
AT. Epulatus ipse es impia natos dape.
- 1035** **TH.** Hoc est deos quod puduit, hoc egit diem
aversum in ortus. Quas miser voces dabo
questusque quos? Quae verba sufficient mihi?
Abscisa cerno capita et avulsas manus
et rupta fractis cruribus vestigia –
- 1040** hoc est quod avidus capere non potuit pater.
Volvuntur intus viscera et clusum nefas
sine exitu luctatur et quaerit fugam:
da, frater, ensem (sanguinis multum mei
habet ille): ferro liberis detur via.
- 1045** Negatur ensis? Pectora inliso sonent
contusa planctu – sustine, infelix, manum,
parcamus umbris. Tale quis vidit nefas?
Quis inhospitalis Caucasi rupem asperam
Heniochus habitans quisve Cecropiis metus
- 1050** terris Procrustes? Genitor en natos premo
premorque natis – sceleris est aliquis modus.
AT. Sceleri modus debetur ubi facias scelus,
non ubi reponas. Hoc quoque exiguum est mihi:
ex vulnere ipso sanguinem calidum in tua
- 1055** defundere ora debui, ut viventium
biberes cruorem – verba sunt irae data
dum propero. Ferro vulnera impresso dedi,
cececi ad aras, caede votiva focos
placavi, et artus, corpora exanima amputans,
- 1060** in parva carpsi frustra et haec ferventibus
demersi aenis; illa lentis ignibus
stillare iussi; membra nervosque abscidi
viventibus, gracilique traiectas veru
mugire fibras vidi et aggressi manu
- 1065** mea ipse flammis – omnia haec melius pater

- fecisse potuit, cecidit in cassum dolor:
 scidit ore natos impio, sed nesciens,
 sed nescientes. **TH.** Clausa litoribus vagis
 audite maria, vos quoque audite hoc scelus,
1070 quocumque, di, fugistis. Audite inferi,
 audite terrae, Noxque Tartarea gravis
 et atra nube, vocibus nostris vaca
 (tibi sum relictus, sola tu miserum vides,
 tu quoque sine astris), vota non faciam improba.
1075 Pro me nihil precabor – et quid iam potest
 pro me esse? Vobis vota prospicient mea.
 Tu, summe caeli rector, aetheriae potens
 dominator aulae, nubibus totum horridis
 convolve mundum, bella ventorum undique
1080 committe et omni parte violentum intona,
 manuque non qua tecta et immeritas domos
 telo petis minore, sed qua montium
 tergemina moles cecidit et qui montibus
 stabant pares Gigantes, hac arma expedi
1085 ignesque torque. Vindica amissum diem,
 iaculare flammam, lumen ereptum polo
 fulminibus exple. Causa, ne dubites diu,
 utriusque mala sit; si minus, mala sit mea:
 me pete, trisulco flammeam telo facem
1090 per pectus hoc trans mitte – si gnatos pater
 humare et igni tradere extremo volo,
 ego sum cremandus. Si nihil superos movet
 nullumque telis impios numen petit,
 aeterna nox permaneat et tenebris tegat
1095 immensa longis scelera. Nil, Titan, queror,
 si perseveras. **AT.** Nunc meas laudo manus,
 nunc parta vera est palma. Perdideram scelus,
 nisi sic doleres. Liberos nasci mihi
 nunc credo, castis nunc fidem reddi toris.
1100 **TH.** Quid liberi meruere? **AT.** Quod fuerant tui.
TH. Natos parenti – **AT.** Fateor, et, quod me iuvat,
 certos. **TH.** Piorum praesides testor deos.
AT. Quid? Coniugales? **TH.** Scelere quis pensat scelus?
AT. Scio quid queraris: scelere praerepto doles;
1105 nec quod nefandas hauseris angit dapes:
 quod non pararis! Fuerat hic animus tibi
 instruere similes inscio fratri cibos
 et adiuvante liberos matre aggredi
 similique leto sternere – hoc unum obstitit:
1110 tuos putasti. **TH.** Vindices aderunt dei;
 his puniendum vota te tradunt mea.
AT. Te puniendum liberis trado tuis.